

DR KENÉZ-KURLÄNDER EDE
SZEMLÉJE

SZOMBAT

Kóbor Tamás

otthagyta az IMIT-et

**856 rabbi siny-
lődik a szovjet
börtöneiben**

Kenéz-Kurländer Ede laikus prédikációja. — Vázsonyi János levele a Szombathoz. — Thomas Mann a hitlerizmus ellen. — Hirek. — stb.

Ülőbútorok tisztítása lebontás nélkül, felelősséggel,
„KIRÁLY” VEGYTISZTÍTÓ
 festő és gőzmosógyár. Függenyök, szőnyegek tisztítás esetén nyáron át **ingyenes megóvásban** részesülnek.
Budapest, IV., Magyar-utca 3. ~ Telefon: 85-1-29.
VII., Király-utca 15. ~ Tel.: J. 31-3-35.
Gyár: VI., Hajdu-u. 12-14. ~ Tel.: 93-1-95, 90-2-97.

TAUBER ÁRON

כשר kóser mézárszéke
 BUDAPEST, VII., DOB-UCCA 10. SZ.
 Telefon: J. 422-83.

A pesti izr. nitk. Rabbiságának felügyelete alatt. Elsőrendű cukorgyári hizlalásból származó marha-, borjú- és birkahusok. Vágott baromfi árusítás! Rendelések házhoz szállítanak.

30 év óta fennálló üzletemet Kertész-
 u. 43. sz. alól VI. KIRÁLY-UTCA 58.
 ALÁ HELYEZTEM ÁT

Telefon: Automata 24-0-85.

Seidner Lipót

Pesztó, divatszövet, és szabókellékek áruháza. Billiárd, játékasztal és íróasztal posztók. Ebédlőasztal, padló- és dekoráció filcek.

KUFFLER ÉTTEREM

Elismert
 kóser
 házikoszt

1902. ÓTA FENNÁLL. Egy teremmel kibővítve, újonnan átalakítva.

VI., Vilmos császár-ut 39. (Hajós-utca sarkán)
 Menürendszer délben, este.

SIREMLÉKEK

bel- és külföldi márványokból legolcsóbb árban részletfizetésre is kaphatók. - Tervrajzok díjtalanul.

EICHBAUM MOR

sirkőgyáros

BUDAPEST, V., POZSONYI-UT 1-3.
 TELEFON: 24-5-74.

FAVORIT

ruhafestő és vegytisztító és gőzmosó üzem

BUDAPEST, Paulay Ede-u. 51

Szombaton zárva.

KATZERE.

UDVARI SZÜCS

BUDAPEST, VI., Ó-UTCA 34

(Nagymező-utca sarok)

Molykár elleni megóvás. Letétjegyünkre bankunk pénzkölcsönt nyújt.

Sirkövek

állandóan nagy választékban, legszebb kivitelben, legolcsóbb árban kaphatók.

BOROS és KOHN

SIRKÓRAKTÁRÁBAN, BUDAPEST, VII., KÁROLY KÖRÜT 17. (Orczy-ház). Telefon 41-4-92

SZOMBAT

Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE
SZEMLÉJE

Dr. Kenéz-Kurländer Ede:

Laikus prédikáció

November 5-én iesz az igazi évforduló. 1882. november 5-én indította utnak *Bogdányi Mór* az Egyenlőséget és csak az ezt követő negyedik év után, 1886-ban került a lap *Szabolcsi Miksa* kezébe. *Bogdányi Mór* beköszöntőjében programul tüzte maga elé, hogy küzdeni fog a szegények és nincstelenek érdekeiért, a gazdag és hatalmas zsidókkal szemben és szent fogadalommal igéri, hogy az Egyenlőség sosem lesz a gazdag és hatalmas zsidók organuma. Ezzel szemben, különösen az utolsó tizenöt év óta, az Egyenlőség kizárólag a gazdag és hatalmas zsidók szolgálatában áll, valósággal egy *Misebérachuj*ság, amely mindig dicsér. Mindig és szünet nélkül a hatalmasok dicsőségét zengi, sorozatos *misebérachok*at mond, csak éppen a mondatok végén nem biggyeszti oda: *Bavur senudar*. A mai Egyenlőségnek nem volt erkölcsi joga, a *Bogdányi-féle* elindulást jubilálni, mert hiszen, ha a név, a cím azonos is maradt, de a tendenciája a lapnak teljesen megváltozott. *Szabolcsi Lajos*, még így is, nem tudta bevárni a most elkövetkező november 5-ét és már két év előtt nagy jubileumi cécot rendeztetett magának. Olyan régen volt ez, hogy már sokan el is felejtették. Két évvel ezelőtt, 1930-ban volt a nagy ünnepély. Zúgtak a harangok, prédikáltak a papok és a fehér asztalnál durrogtak a pezsgőspalackok.

Volt azonban egy kis tábor, amely nem hódolt be és hangosan hirdette, hogy a jubileum falsum, misztifikáció és hogy az ötven évhez hiányzik még több, mint két esztendő. Ezek közé tartozott a mi tudós barátunk: *Bettelheim Samu*. Miként a hajdani próféták szimbolikus cselekedettel tették hatályosabbá próféciájukat, *Bettelheim Samu* is megjelent a porondon, az egyik kezében magasan lobogtatva egy negyvenhetes számot, a másikban pedig egy egyest és harsány hangon kérdezte: mennyi $47+1$? Az élén *Sándor Pállal*

Vázsonyi János levele

Készséggel adtunk helyet az alantanti levélnek, amely tisztázza a képviselő szereplését, mert a Vázsonyi név az egész magyar zsidóság számára nagy értéket jelent és e név örökösének és viselőjének minden megmozdulására felfigyel a közvélemény. Kétes érzelmeket ébresztene az a tudat, hogy a Vázsonyi név viselője nem halad a részére predesztinált és őt kötelező pályán, hanem ő is beáll a miseberach mondók amúgyis túlsúfolt soraiba. E kérdést tisztázza az itt következő levél, amelyet örömmel vettünk és szívesen adunk közre.

Mélyen tisztelt Főszerkesztő Ur!

Kegyeskedjék megengedni, hogy kitűnő lapjának, a „Szombat“-nak legutóbbi számában megjelent cikkére néhány mondatban reflektáljak.

A cikk két mondata szerény személyemmel foglalkozik. Mindkét mondat külön-külön tévedésen alapul.

Tény az, hogy egyáltalában nem tetszett nekem a VI. községkerület közgyűlése. Az ott történtek nem szolgálták a felekezet megbecsülésének ügyét. Az is tény, hogy megbotránkoztatott, amikor rendőrök jelentek meg, nem a választási helyiségben, — mint irni méltóztatott — hanem abban a közgyűlési teremben, ahol egykor a zsidóvallás recepcióját vívták ki. Megbotránkoztatott különösen azért is, mert azok az emlékezetes, gyönyörű jelenetek, amelyek miatt a legközelebbi napokban a képviselőházban kellett pirulnom, azon a napon játszódtak le, amikor a recepció kiüzdőjének halálózási évfordulója volt, amely nap számomra a magabaszállásnak és a kegyeletnek napja: s tévesen úgy hittem, hogy a zsidóság számára is az, a közgyűlésen azonban nem erről győződtem meg. Még sem mondtam azt, hogy szégyellem zsidó voltomat.

Ezt az ostobaságot egyszer már megcáfoltam, felette állok annak, hogy erről tovább beszéljek. Csak azt mondtam, hogy szégyenlem, hogy jelen vagyok ott, ahol zsidók saját felekezetük tekintélyét ássák alá. Ezt a kijelentésemet ma is állom. S a parlamentben a kultusz-tárca vitája közben egy közbeszólásra válaszolva jelentettem ki, hogy az ezen közgyűlésen történtek nem azonosak a zsidó felekezettel, csak a felekezeti életben mozgó néhány urnak dolgával.

A második mondat szintén téves. Semmilyen pártnak nem szavaztam köszönetet a Hitközség előljárósági ülésen. A Hitközség előljáróságának nem vagyok tagja, soha nem is akarok az lenni. Az a felfogásom, hogy a közéleti embernek nincs helye a hitfelekezeti élet vezetőségében. Ezt a felfogásomat a közelmúlt csak megerősítette, amikor a közéletben szereplők mérgesítették el a hitfelekezeti életet, s csodálatos módon mást hirdettek a nagy nyilvánosság és saját felekezetük fórumán.

A Hitközség képviselőtestületi ülésén a zárszámadáshoz szólottam hozzá, a választások lezajlása után, pusztán azért, hogy a minden vonalon való titkos szavazásnak elvét hirdessem, hogy a békét szolgáljam, s az újonnan megválasztott előljárókat arra kérjem, hogy ne egy párt, hanem az egész pesti zsidóság előljáróinak tekintsék magukat, ugyanakkor a kisebbségben maradtakat arra szólítsam fel, hogy ők is szüntessenek be minden személyi harcot, az elveknek harca azonban érvényesüljön mindenkoron, mert csak az elvek harca az, mely az ügyeket előbbre viheti. A zárszámadást elfogadtam, mert ezzel a Hitközség elnökének munkáját kívántam honorálni, akinek e

közületben való munkásságát a választásban való ellenfelei is mindenkor a legnagyobb elismerés hangján emelték ki.

Szükségesnek tartom, hogy e tévedéseket helyre igazítsam, mert egy pillanattig sem kívánok inkonzekvens színben feltünni. A hitfelekezeti életben nem játszottam és ma sem játszom szerepet. Ha ott felszólalok, nem akarok mást szolgálni, mint az egyetemes zsidófele-

kezet ügyét a béke és munka jegyében és soha semmilyen boszorkánytáncba magamat berángatni nem engedem.

Amidőn arra kérem mélyen tisztelt Főszerkesztő Urat, hogy fenti soraimnak helyt adni méltóztassék, azoknak közléséért előre is köszönetet mondva, maradtam őszinte tisztelettel

igaz hive:
Dr. Vázsonyi János.

Rohitschi levél

Tisztelt Szerkesztő ur!

Rogaske-Slatinának nevezik ma a hajdani híres Rohitsch-Sauerbrunnt. A fürdőhelynek ezidőszerint az a nevezetessége, hogy a rituális vendéglő tulajdonosa egy Tryglaff nevű szerb katolikus ember, aki tavasszal elhozott Zentáról egy chasszideus házaspárt és ezek vezetik most a konyhát, rituális követelményeknek teljesen megfelelően. Tisztaság és kultúra szempontjából azonban nagyon sok kívánnivalót hagy ez a vendéglő és csak egy ilyen helyen tudjuk igazán értékelni, hogy mit jelent az, ha a városban van egy olyan vendéglő, mint a Stern bácsi vendéglője, amely rituális megbízhatóságán kívül egyéb fontos tekintetekben is teljesen kielégít.

Hajdan nagyon sok magyar látogatta a fürdőhelyet, azonban a valutáris nehézségek folytán ez a látogatottság most erősen megcsappant. Ennek ellenére mindennütt sűrűn hallani magyar szót, mert a hajdani Bácskából, Szabadka vidékéről sokan látogatják az ugynevezett „kis Karlsbad“-ot. Pestről csak kevesen voltak, csak éppen a kántori kar volt teljes számban képviselve. Tkats főkántoron kívül Lorber és Jakobovits kántorok nyaraltak itt. Zsidó templom egyelőre nincs még a fürdőhelyen, azonban hévizi példára, ahol Kertész Adolf dr. kezdeményezésére sikerült

templomot építeni, itt egy Weisz Simon nevű óbudai ur lelkes munkája eredményeképpen már 55 ezer dinár gyűlt össze a templomépítés céljára, azonban ez nem elég, 150 ezer dinár szükséges. Dr. Alkalay vezető főrabbi ígéretet tett, hogy a telket és az építési anyagot ő fogja megszerezni.

Weisz Simon, köztisztviselőben álló, 82 esztendő ur volt az, aki az igazgatóságtól helyiséget kért és kapott istentisztelet tartására. E kis imaházban az elmúlt pénteken a belgrádi főkántor, e héten pedig Jakobovits, a Rombach ucai templom kántora imádkozott elő.

Érdekes volt megfigyelni, hogy amikor péntek este megtelt a kis terem és mintegy kétszáz férfi és nő gyűlt össze, a nők előtt ott feküdtek a használt imakönyvek. Ez azt bizonyítja, hogy avval az elhatározással jöttek már hazulról, hogy imádkozni fognak Rohitschon is. A römiző pesti nők azonban nem hagyták abba a játékot, még az istentisztelet ideje alatt sem.

A legutolsó szombaton történt, hogy Weisz bácsi chasszideus lájnlót fogadott. Mikor ez belépett a templomba és látta, hogy bár külön padosorokban, de egy teremben vannak a nők és férfiak együtt, nem akart lájnló. Lorber főkántor mentette meg a helyzetet és ő olvasta fel a

Kóbor Tamás lemondott az IMIT elnökségéről

Az IMIT vezetőségében nincsenek írók

Az IMIT válsága, amelyről már többször beszámolt a *Szombat*, újabb fordulóponthoz érkezett. *Kóbor Tamás*, aki az IMIT irodalmi elnöki tisztét töltötte be, *Wertheimer Adolf* elnök mellett, lemondott erről a tisztségéről.

A lemondás oka az, hogy az IMIT vezetősége élesen kifakadt *Turóczi-Trosztler Sándor* egyik nemrégiben tartott Goethe-előadása ellen. Az volt a vád, hogy a Goethe-előadás tulságosan melegen foglalkozott *Spinozával*, aki Goethére nagy hatást gyakorolt, de aki hűtlen lett a zsidósághoz és panteisztikus tanokat hirdetett.

Kóbor Tamás és vele együtt igen sokan azt az álláspontot vallják, hogy *Spinoza* — mint a legnagyobb zsidó tudósok leszögezték — mégis csak a mi szellemi légkörünkől nőtt ki és nincs ok arra, hogy letagadjuk, még abban az esetben sem, ha később valóban külön utakon is járt. A lengyel zsidók kérésére éppen most neveztek el egy uccát *Spinozáról* Varsóban.

Kóbor Tamás lemondásával fokozottabban ujult fel a multkori válság és e pillanatban az IMIT vezetőségében nincs is író.

Itt az ideje annak, hogy új szellem vonuljon be ebbe az előkelő intézetbe és *Szemere Samu*, aki maga is rájött már a hibákra, végrehajtsa az IMIT teljes reorganizációját.

Sós Endre egy év előtt hosszú névsort adott le a *Szombat*-ban a zsidó írókról. A névsor legtöbb írója kiszorult az IMIT-ből. Miért? Mert kellett a hely a „hivatásos felekezeti íróknak”. Arra való tekintet nélkül, hogy van-e bennük irodalmi érték. Az az egy „fiatal matiné”, amelyen *Fenyő László*, *Lakatos László*, *Vitéz Miklós* és *Sass Irén*, tehát nem is csupa fiatal vett részt, szerény kezdet volt legfeljebb. És várjuk a folytatását.

Kóbor Tamást rá kell venni lemondásának visszavonására. És mellette szóhoz kell juttatni azokat az ifju értékeket, akiknek listáját egy év előtt hiába nyújtotta át Sós Endre azoknak, akiket illet.

Akar Ön mindig elegáns és tartós cipőben járni?

Ha igen, akkor keresse fel a **Grünbaum-féle**

„MODELL CIPŐSZALONT” BUDAPEST, VI., DALSZINHÁZ-U. 10
(Operával szemben.)

Érzékeny lábait meggyógyítom cipőimmal.

Javítások jutányos áron a legjobb kivitelben készülnek

856 rabbi sinylődik az orosz börtönökben!

Oroszországban nem annyira a zsidó embert, mint a zsidó vallást üldözik. Az ottani képtelen helyzetre semmi sem jellemzőbb, mint hogy a nagyobb orosz börtönökben nem kevesebb, mint 856 rabbinus sinylődik.

Ez azt jelenti, hogy ezek közül a fele elpusztul, a másik felét részben agyonlövik, részben Szibériába deportálják. Hogy itt kizárólag vallásellenes üldözésről van szó, az bizonyítja, hogy e mártir rabbik sorsa azonnal jóra fordulna, ha részt vennének a vallásellenes liga mozgalmában.

Lengyelországban megfordítottan áll a helyzet. Ott a vallást nem bántják, ellenben a kompakt tömegekben élő milliós zsidókat gazdasági intézkedésekkel éhhalálra kárhoztatják.

Ami ott történik, ahhoz képest a spanyolországi zsidóüldözés csekélységnek tűnik fel. Most Deutsch Ottó dr. a Neue Freie Presse-ben a lengyelországi állapotokról cikksorozatban számol be. A hajmeresztő részletekből a következőket sorol-

juk fel: Lengyelország vezet Európa öngyilkossági statisztikájában. A lengyelországi öngyilkosok 98 százaléka azonban a zsidók közül kerül ki. Sikertelen öngyilkosságok Lengyelországban nincsenek. Olyan elszántan és elkeseredetten vetnek véget az emberek az életüknek, hogy megmenteni őket sohasem lehet. Legutóbb megtörtént, hogy két szentéletű orthodox család, asszonyostól, gyermekestől leöntötte petróleummal és felgyújtotta magát.

A világtörténelemben úgyszólván páratlanul álló lengyelországi tömegnyomor volt tulajdonképpen elindítója a most lefolyt genfi kongresszusnak. Amerikában az ottani zsidók megdöbbenve a lengyelországi hittestvérek emberfeletti, vagy inkább emberalatti szenvedéseitől, elhatározták, hogy az ünnepekre egy millió dolláros ajándékot küldenek a felsegélyezésükre. Indoklásukban megjegyzik, hogy bár az amerikai zsidók is rossz helyzetben vannak, az ő viszonyaikat a lengyelországiakéval összehasonlítani mégsem lehet.

A hitközség leszoktatja a hiveket a kasruszról

Igen tisztelt Szerkesztő úr!

Annyi sok baj és gond között, amelyekben ma részünk van, talán kicsinyességnek tetszik, ha a baromfi-vágatás ügyében egy kérést intézek Szerkesztő úrhoz. Teszem ezt azért, mert tudom, hogy Szerkesztő úr átérzi ennek az ügynek is a fontosságát és, ha lehetséges, orvoslást fog találni.

Ma, amikor lateiner, kereskedő, iparos, tisztviselő egyformán fillérekre kiszámított budget-pel tart-

hatja csak fenn háztartását, talán mégsem helytálló, ha egy 40—50 dkg.-os csirke vágatásért 24 fillért, 1 libáért 50 fillért kell fizetnünk. Idáig a legnagyobb megerőltetések árán is szigorúan rituális háztartást vezettem, de a hitközségnek is alkalmazkodni kellene a mai sivár gazdasági viszonyokhoz és lehetővé tenni, hogy továbbra is megtarthassuk vallási törvényeinket. Sok-sok ismerősöm, barátnőm hasonló panaszait juttatom a „Szombat” nyil-

vánossága útján illetékes helyre és reméljük, hogy az eredmény gyors és kedvező lesz.

De még egyet szabadjon kérdeznem Szerkesztő úrtól. Mi az oka, hogy a kóser hús kg.-ja mai naptól kezdve 50 fillérrel drágább lett?

Talán le akarnak szoktatni bennünket a húsevésről, vagy pedig

arról, hogy, ha már mégis húst eszünk, azt ne a hitközségi mézár-székben szerezzük be??

A mostani idők az árdrágításra mégsem alkalmasak!

Soraim közzétételéért hálás köszönettel üdvözli Szerkesztő urat

Mérő Józsefné.

1952. aug. 18.

Fantasztikus hírek Hitler Adolf származása körül

Az elkeseredett német választási harcok sok szenzációja között nem a legutolsó helyet foglalja el az a „leleplezés“, amely Hitler Adolfról, a nemzeti szocialisták vezérééről megállapítja, hogy — cseh. Hitler ellenségei ugyanis mindenképpen azon igyekeznek, hogy a náci vezért lehetlenné tegyék és ezt akarták elérni azzal is, hogy az utolsó pillanatban kirukkoltak a nagyágyúval: Hitler neve tulajdonképpen Hula és a csehországi Domazlice községben született. Hitler ellenségei ezt az állítást mindenképpen fentartják és azt hangoztatják, hogy ezt az anyakönyvből sikerült megállapítaniok. Természetes, hogy Hitler se hagyja annyiban a dolgot és a leghatározottabban tiltakozott a Hula név ellen és kijelentette, hogy ő nem Domazlicében, hanem az osztrák-magyar határon, Braunauban született, 1889 április 20-án. Apja ugyanis Braunauban teljesített szolgálatot, mint osztrák vámtisztviselő. Érdekes, hogy Hitler ellenfelei ennek dacára is fentartják az állításukat és teljes ha-

tározottsággal rámutatnak, hogy Hitler cseh származású, még ha Braunauban született is.

Kétségtelenül fantasztikusabbak és éppen azért talán még érdekesebbek azok a kombinációk, amelyek Hitler zsidó származása körül támadtak. Többek között az egyik kombináció az, hogy Hitler Csehországból származik. Eszerint Mährisch-Ostriban a múlt század vége felé egy Lengyelországból bevándorolt Hitler Mózes nevű fuvaros telepedett le. A hír szerint, amely elég fantasztikusan hangzik, Hitler Mózes, aki elhagyta első feleségét, összeköltözött valami feslett életű nővel, majd megvakult s élete vége felé koldulásból tengette életét. Sok gyermeket hagyott hátra, akiket azonban se neveltetni, se mesterségre taníttatni nem tudott. Állítólag a pozsonyi ghettóban is él egy tanu, aki minduntalan erősíti, hogy a nagy karriert befutott Hitler Adolf nem lehet más, mint ennek az ágrólszákadtt koldusnak a leszármazottja.

Haar Offilia fehérenemű varrodája a

**VI., Nagymező-utca 34. sz.
alatti Duna gőzmosódá-
val társult.**

Férfiingek mérték utáni, női fehér- és ágynemű varrást jó kivitelben készítek
Régi fehéreneműjét szakszerűen javítom. — Műhimzés. — Plissé, ajour.

OLVASOM,...

NEM OLVASOM...

Nem olvasom

A hitközségi háborúság legnagyobb győztese dr. Blum Ödön, aki még álmodni sem merté soha, hogy ő szertartásügyi előjárója lesz a pesti hitközségnek. Most békés szelők fujdogálnak, ami nem tetszik némely uraknak, mert a folytatódó harcban sikerülhet Hajdu Marcellt kiszekirozni és ezzel megürülne egy elnökhelyettesi állás is. Ezek a harcias kedvű urak nem veszik észre, hogy Hajdu Marcell milyen kitűnő kondícióban van, makk-egészséges, az utolsó három hónapban husz évet fiatalodott. Céltalan Hajdu Marcell idegeire spekulálni.

Azt beszélnek, hogy az új szertartásügyi előjáró egy újítást akar bevezetni, nevezetesen; papok vendégjárását a különböző templomokba. Kíváncsi vagyok, miként fogja tudni ezt megvalósítani.

Olvasom

Egyik előfizetőm kérde tőlem:
1.) Igaz-e, hogy az angol parlamentben szóba került a német zsidók ellen elkövetett jogtalanságok ügye?
2.) S ha ez igaz, miért nem tiltakoznak ellene a német zsidók, mint ahogyan a magyar zsidók tiltakoztak annak idején, s bejelentették, hogy elég erősek ők maguk is a numerus clausus megszüntetésére? — A feleletem a következő: Ad 1.) Régi angol tradíció: szót emelni a zsidóság elnyomása ellen. Ad 2.) A német zsidóságban van felekezeti közvélemény, vannak tekintélyes vidéki községek, számosak a független

emberek és így nem lehet oly gyorsan szájhősködésekbe menő tiltakozásokat liferálni, mint nálunk. A dolog lényegében véve pedig a tiltakozás és a hallgatás eredménye ilyen ügyekben ugyanaz — példa rá: a numerus clausus.

Olvasom

az „Egyetértés“-ben figyelmeztetik a Rádió vezetőségét: vigyázzon a rádió zsidó hangversenyeinek műsorára. Nehogy „megszólaljon a kakas“, mert különben a „mainzi rabbi“ rögtön elmondja a „Jiszgadal“-t a „7 melléklettel“, a „debreceni vásáron“ és prezentálni fog egy „Majufisz“ nevű héber író által kibocsájtott „váltót“, gyöngyszem valutában. A fizetés helve „Magyar Zsidó Unió“ székháza Genfben.

Nem olvasom

Tisobeavkor a dohány-utcai templomban az egyik jeremiádot dr. Hajdu Miklós recitálta. Recitálta pedig oly precíz kiejtéssel, a szöveg megértésről tanuskodó oly szabatos hangsúlyozással, hogy a hivatalos funkcionáriusok tanulhatnának tőle. Hajdu Miklós nem hozott magával otthonról orthodox hagyomány-morzsákat, amelyeket szükség szerint korteskedésből szoktak föltálatni az ignoránsok előtt való imponálásra. Ő otthonról is már neológ, de állandóan szeretettel, következetesen foglalkozik a zsidó templomi, vallási és társadalmi élet kérdéseivel. Ezt már egyszer meg kellett róla írni. Remélem, hogy ez a leleplezés nem fogja alkalmatlanná tenni az eddig viselt szertartási előliárohelyettesi tisztségére.

A Csáky-utcai templomban szin-

tén egy amatőr mondott egy Echut: Komját Ernő, igazgató. Teljes és tökéletes tudással, ami nem is meglepő, mert orthodox miliőben nevelkedett, érti a nyelvet, tudja a neginákat és „nyaka“ is van. Különben ő szigorubb értelemben vett zsidó életet is folytat.

Olvason

Fischer Fülöp, a kitűnő sárospataki főrabbi cikksorozatának legutolsó folytatását és ez alkalommal összes megállapításait helyesléssel tudomásul lehet venni. Nevezetesen, hogy a zsidó ifjúságot zsidó középiskolákban kell az életre előkészíteni, katolikus mintára zsidó legényegyleteket kell szervezni, s ez a körzeti elnökök feladata volna, akiknek ne képezze a kólecolás a fő feladatot, szakítsanak maguknak időt és fáradságot e fajta egyesületeket létesíteni és fenntartani. Végül azt ajánlja a tudós főrabbi, hogy a neológia missziós papokat neveljen, akik nem a közélet terén akarnak feltűnni, hanem látogatják, felkeresik az ifjúságot, tanítanak, buzdítanak, lelkesítenek, eloszlatják a lelki kétségeket és meggyógyítják a fájó lelki sebeket a Tóra magasztos szavaival...

Sárospatak kitűnő lelkipásztora hivatkozik Franz Rosenzweig és Nathan Biernbaum mellett dr. Hans Gossler-ra, aki német reformzsidó család sarjából buzgó törvénytartó zsidóvá lett és megemlíti még dr. Fränkel és dr. Breuer egyetemi tanárokat és örömmel állapítja meg, hogy ezek is, valamint sok más hasonló, atheizmus és reformzsidóság után megtértek és visszatértek az egyedül helyes és igaz zsidó alapra: az orthodoxiára. Csak azt vagyok bátor kérdezni, hogyha a reformzsidókat elűzzük magunktól a keresztelő medence felé, akkor minő eszközökkel tudjuk őket az igaz hitre visszatéríteni?

Nem olvasom

az Omike diákothonáról beküldött kommunikéban annak az elnökségi tagnak a nevét, aki a Diákothon tervét felvetette és a megvalósításhoz szükséges első lépéseket megtette. Nem tudom, vajjon az illető szerénységből hallgatta el a nevét, avagy szándékosan elhallgatták....

Olvason

Németországban a nacionalszocialista irányzatú könyvek szaporodtak el. A náci szellem diadalmasan vonul be az iskolába is, a következmények nem a legüdvösebbek. Danzigban pld. a kis horogkeresztesek verték a zsidó kartársaikat. Majd kezdték játszani a „harmadik birodalmat“ és kezdték az egyik zsidó társukat annak rendje és módja szerint felakasztani. Ez kétségbeesetten kiáltott segítségért, ők azonban nem tágitottak és hurkot vetettek a nyakába. Csak a tanító véletlen belépésének volt köszönhető, hogy nem lett egy zsidó mártírral több. Ehhez kommentárt fűzni lehetetlen . . .

Olvason

Angol zsidó lapok írják le egy koldusból lett s koldussá vált milliomos történetét. A közeli napokban ugyanis ünneplés keretében avatták fel London egyik legmodernebb kórházát, amelyet adományozójának Sámuel Insulnak nevére kereszteltek. Mindazok a betegek, akik ebben a pazar kórházban ápolás alá kerülnek, áldani fogják a nemes ajándékozó nevét és talán nem is sejtik, hogy ugyanez az ajándékozó ma a legkisebb adománnyal is megelégedne és boldog volna, ha egy ingyen helyet kapna az általa adományozott kórház egyik kórtermében.

Insul Londonban született, mint földhöz ragadt szegény ember. Amerikába vándorolt, ahol összekerült Edissonnal, a híres feltalálóval s később hallatlan szerencséjével az amerikai villanyipar első alakja lett és többszáz millió dollárja volt. A gazdasági válság alatt teljesen tönkrement és mint szegény ember ment vissza Londonba, ahol most fogják az ő áldozatkészségéből épült kórházat felavatni, holtan ő kegydíjra van rászorulva.

Olvason

hogy Michalovce-ban a napokban elhunyt Alexander Oppitz római katolikus lelkész. Alexander Oppitz a zsidóság súlyos napjaiban tett tanúságot őszinte zsidóbarát ér-

HIREK

AZ IZR. TANITÓK ÜDÜLŐHÁZA Balatonfüreden, f. hó 12.-én vendégül látta Stern Samu udv. tanácsost, a pesti izr. hitközség elnökét és nejét. Az illusztris vendégek tiszteletére vacsorát rendeztek, amelynek keretében Schichtanz Ármin igazgató szép beszéddel üdvözölte az elnököt, kiemelve érdemeit és különösen azt, hogy az ő elnöksége alatt jutottak hajlékhoz az izr. tanitók. Stern Samu meghatottan mondott köszönetet a meleg szavakért és elismeréssel adózott a zsidó tanitói karnak azért a nehéz munkáért, amellyel a zsidó ifjúságot a vallásos szelvényben nevelik. A vacsorát megelőzően a péntek esti istentiszteletet Sirota budai főkantort, a tőle megszokott művészi készséggel végezte, akinek Stern Samu melegen gratulált.

HÁZASSÁG. Fényes esküvő színhelye volt a dohány-utcai főtemplom, ahol f. hó 14.-én, vasárnap déli 12 órakor vezette oltár elé Molnár István, Molnár Gyula h. előljáró fia, Gerő Edithet, Gerő Albert leányát. A szertartást Wehner Géza orgonaművész játéka nyitotta meg. Az esküvőn a Budapesten időző összes előljárók és körzeti elnökök, úgyszintén a Szentegylet vezetősége, valamint a VII. kerületi képviselőtestületi tagok testületileg jelentek meg. Megjelentek továbbá a társadalmi és politikai kiválóságok nagy számban, hogy az örömszülők előtt kifejezést adjanak jókívánságaiknak. A templomi szertartást megelőzően, a völegény-szobában felkeresték Molnár Gyula h. előljárót: Dr. Zahler Emil előljáró, Eppler Sándor főtitkár és Galambos Jenő főtanácsos és a hitközség előljáróságának, valamint a jótékonyági ügyosztály nevében üdvözölték az örömapát.

A MIKÉFE KÖSZÖNETE. Nagyságos dr. Kenéz-Kurländer Ede úrnak, a „Szombat“ főszerkesztője, Budapest. Nagyságos Urunk! A Magyar Izr. Kézmű- és Földművelési Egyesület f. év július 7-iki közgyűlésének határozatából hálás köszönettel adózunk Nagyságodnak azért, hogy egyesületünk ügyét a folyó évben is lelkes készséggel felkarolni méltóztatott. Amidőn kérjük, hogy válságosan súlyos helyzetünkben a zsidó árváknak produk-

tív pályákra való kiképeztetésének ügyét továbbra is szíven viselni méltóztassék, vagyunk Isten áldását kérve nemes munkálkodására, kiváló tisztelettel és igaz nagyrabecsüléssel: a Magyar Izr. Kézmű- és Földművelési Egyesület igazgató-választmánya: Kertész Ödön igazgató, Klein Gyuláné alelnök, dr. Stein Emil elnök.

HÁZASSÁG. Keszey Vince, a Szállodások és Vendéglősök Ipartestülete elnökének, a VII. kerület népszerű vendéglősenek leányát, Krisztina Máriát eljegyezte rákosi Nászay Károly dr. királyi ítélőtáblai bíró fia, Károly, gépészmérnök, Budapesten. Ez alkalommal a boldog apát a felekezeti élet kitünőségei közül is számosan üdvözölték.

MEGVALÓSUL A DIAKSÁG RÉGI VÁGYA. A magyar zsidó egyetemi ifjúság szociális ügyeivel foglalkozó országos intézményünk: az OMIKE már régen programjába vette egy oly Diákothon létesítését, melynek kerete nemcsak az eddig működött Mensát foglalja magában, de internátusi megoldásban otthon ad a hányatott sorsú zsidó egyetemi polgárságnak.

A Diákothon az Üllői-út 11–13. sz. házban 40 bentlakóra kontemplálva épül föl.

Ennek az intézménynek létesítése mérföldkövet jelent abban a jövőt építő munkában, melyet minden sorsadta nehézséggel küzdve vezet az Omike a jobb magyar jövőért. Ezen alkalom fontosságát átérezve, a magyar zsidó egyetemi ifjúság képviseletében küldöttség kereste föl dr. Buday-Goldberger Leót, az Omike elnökét és üdvözölte abból az alkalomból, hogy páratlan áldozatkészségével és a gondolat jelentőségét teljes egészében átérző humanitásával a megvalósulás stádiumába juttatta a magyar zsidó egyetemi hajlék ügyeit.

Ennek a messze horderejű aktusnak megörökítésére átnyújtotta dr. Buday-Goldberger Leónak a küldöttség Gerő György szobrász művészi domborművét. A küldöttség, melyet Jász Imre, a M. I. F. H. O. E. elnöke és Strasser Pál főtitkár vezettek, felhasználta az alkalmat és az egyetemes magyar zsidó ifjúság hálás hódolatát tolmácsolta dr. Buday-Goldberger Leónak.

Az elnök válaszában kiemelte, hogy a most létesítendő intézmény logikus folytatása annak a diákszociális és kulturális sorozatnak, melyeknek létesítését és élet-

